over eigen werk, als hij zijn gedachten had gekristalliseerd in het woord?

Wie zou dan peilen het wezen, wie vertolken de lengte en breedte, de hoogte en de diepte van dè liefde van den eeuwigen Ontfermer, uit Wien alle liefde is. Want God is liefde.

Nog eens, wij kunnen hier maar stamelen èn aanbidden.

Maar daartoe is ze ons dan ook geopenbaard, ontdekt voor oog en hart.

Geopenbaard, ontdekt!

Want ze wàs er van alle eeuwigheid.

Want het is niet zóó, dat ze opkwam in den tijd, toen Jezus kwam op aarde, en verzoening aanbracht in Zijn dood. Of, als Hij ons heiligt door Zijn Geest.

Veel minder, dat ze zou zijn opgewekt door ons, door onze schoonheid, beminnelijkheid of aantrekkelijkheid, die er immers niet was. Of wilt ge, dat ze werd geïnspireerd door onze liefde tot God.

Neen! Omgekeerd! Hij heeft ons liefgehad, met een eeuwige liefde. En onze liefde, zoo zij dan in onze harten wezen mag, als liefde tot God en tot Zijn dienst, is opgewekt door Zijne liefde, door die deugd en door de daad van God, door Zijn Woord en Geest, die Zijne liefde ontdekten aan ons hart, en al wèder ontdekken, en doen ervaren, onder de prediking en in het Heilig Sacrament.

Onze liefde is dus niet oorspronkelijk.

Zij is niet de eeuwige liefde. Niet de éérste, niet de hoogste.

Hoogstens is zij wederliefde.

Góds liefde is van eeuwigheid.

Zij is oorspronkelijk.

Zij vindt haar oorsprong in God zelf. In Zijn Wezen, de bron van alle goed.

Zij is Zijn deugd. Zijne volmaaktheid.

Daarom is zij zelve ook volmaakt, oneindig, eeuwig ook naar de toekomst.

En haar zullen wij zien, opdat wij vertroost zijn, en aanbidden.

Haar, zoo als zij naar ons uitging, toen wij haar smaadheid aandeden, haar verachtten en verwierpen.

Ja, toèn toonde zich dè liefde Gods juist in haar wezen, haar echtheid en haar kracht.

Wordt dat wezen niet ontsluierd in het woord „welbehagen", waarmede ook Engelen haar bezongen in den zaligen nacht.

„Welbehagen", dat is geen wederliefde, opgewekt door het voorwerp der liefde.

In „welbehagen" zit het onverklaarbare, 't vrije.

Liefde, ware liefde ook op aarde, is welbehagen, uitverkiezing.

Uitverkiezing, die een buitenstaander vaak verbaast, en daarom vaak tot critische opmerkingen voert, maar die het voorwerp van die verkiezende liefde tot bewondering of aanbidding leidt.

Nu! Hierin is dè liefde Gods, dat Hij ons heeft liefgehad, met een vrije liefde, uit „welbehagen", zoo juicht Johannes, zoo looft hij 's Heeren deugd en daad.

En zóó vertroost hij zijne broeders, en wekt hij ze tot wederliefde, tot aanbidding op.

Ja, God heeft ons liefgehad, toen wij naar Hem niet vraagden.

Toen wij aan Hem niet dachten. Zelfs toen wij Hem verwierpen.

Ons, schuldigen en onreinen, melaatschen van den hoofdschedel af, tot de voetzool toe, heeft Hij liefgehad.

En Hij heeft niet gerust in Zijne liefde voor ons, vóórdat Hij het schuldige, het booze, het onheilige uit ons had weggedaan; ons met Hem verzoenend door 't bloed van Zijnen Zoon, ons vernieuwend, heiligend door Zijn Geest.

O, zeker, het is ons soms te wonderbaar!

Dan zeggen wij in klein geloof, in ongeloof, als van de eeuwige heerlijkheid tot óns gesproken wordt: „'t zal voor mij niet zijn"! Ik kan het niet begrijpen, niet verklaren, daarom neem ik het niet aan.

Neen. Dat kàn ook niet. Maar dat móét ook niet.

Met begrijpen zal het niet gaan, neem het onbegrepene aan, n.l. dat God u heeft liefgehad, èn... aanbidt.

Dè liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad.

En de hóógste, heérlijkste openbaring van die liefde, dat Hij ons Zijnen Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden. Als Hij ons den Zoon niet onthield, maar Hèm voor ons overgaf, hoe zal Hij ons mèt Hèm niet àlle dingen schenken?

Ons den Zoon gezonden — van 't Paradijs af aan beloofd — het is het wezen van ons Kerstfeest, als het „in menschen een welbehagen" wordt beluisterd uit Engelenmond, gezien in Bethlehem's stal.

Ons den Zoon gezonden, en Hèm voor ons overgegeven, Hèm gezonden tot een verzoening voor onze zonden — het is het wezen van ons Paaschfeest.

Vrede door het bloed des kruises.

En op verzoening en vrede volgt gemeenschap met God — het wijst naar het Pinksterfeest.

En die gemeenschap roept om heiliging, spelt de verheerlijking, als Christus wederkomt. Zegt niet de Apostel reeds in het vorige vers: opdat wij zouden lèven door Hem. Dat is het eeuwige leven.

Jubelt daarom de Apostel Paulus niet, dat Gods liefde voor ons bevestigd is in den dood Zijns Zoons? Waarop hij dan laat volgen: zoo zullen wij ook veel meer door Hèm behouden worden voor Zijnen toorn, nadat wij door Zijn bloed gerechtvaardigd zijn! De zaligheid ligt vast in déze liefde.

Daarom zal mijn mond en hart des Heeren lof verkondigen, van nu aan tot in der eeuwigheid, zegt ons Avondmaalsformulier.

Ja daartoe wil de Heere Zijne verlosten brengen, door Zijn Woord en door Zijn Sacrament, waaraan Zijn Geest Zich paart.

Dan wordt het: wij hebben Hèm lief, Die ons eerst heeft liefgehad.

En een iegelijk, die liefheeft, die is uit God geboren.

Natuurlijk met de keerzijde: en die niet liefheeft, die heeft God niet gekend.

Want God is liefde.

Zegge dan ons hart, ook na struikeling en val, het Simon Petrus na: Heere, Gij weet alle dingen — Gij weet, dat ik U liefheb.

En toone het ons leven, ook in de liefde tot de broederen.

Die in dè liefde blijft, blijft in God, en God in hem.

A. D.

KERKELIJK LEVEN

Te oud voor een beroep.... II.

Wanneer we hetgeen we verleden week als feit constateerden omtrent het „bekend" zijn van predikanten verklaren wilden, zouden we — stel al dat we zouden slagen — toch zeker niet dadelijk klaar zijn. Er werken hier zeer vele factoren samen.

Maar een feit is het, dat soms piet-luttige oorzaken een geweldige beteekenis kunnen krijgen. Een eerste gemeente die voor haar jongen dominee „enthousiast" is kan in den middellijken weg beslissen over de toekomst van dien predikant. Een ietwat excentriek uiterlijk daarentegen heeft, naar men zegt, vele predikanten steeds weer „in den weg gestaan". — Zóó kan iemand tegen zijn eigen uiterlijk aanloopen! — En er zou veel van dergelijk veelbeteekenend — helaas veelbeteekenend — klengoed zijn te noemen.

Wat dit nu alles te maken heeft met ons onderwerp?

Zeer veel.

In sommige gevallen alles.

Want indien iemand zeg zeven à tien jaren predikant is, en hij heeft dan nog niet de aandacht getrokken, dan wagen vele grootere kerken het niet meer hem te beroepen.

Ook is dan zoo iemand niet meer een „paradepaard".

Want ook paradepaarden zijn er onder de „beroepen dienaren".

Mij zijn gevallen bekend, waarin een gemeente een predikant beriep, die nooit door den kerkeraad was gehoord; dien niemand in de gemeente kende; maar „die zooveel beroepen kreeg" en dus „een heele goeje" moest zijn.

Zulk een predikant wordt dan meermalen ook beroepen met de bijgedachte, dat het goed is voor den naam van de gemeente, dat men hèm beroept. Het getuigt van smaak!

Erg smakelijk is zulk een practijk echter niet.

Maar intusschen ontstaat zoo de typeering van „bekende", „veel beroepen", „gevierde" (enz. — noem nog maar een paar mooie woorden) predikanten eenerzijds en van „minder bekende" of „onbekende" aan den anderen kant.

Allerlei kleine oorzaken hebben dan, gelijk gezegd, dikwerf meegewerkt om deze en dergelijke typeeringen iemand op te leggen.

Nu is het evenwel in den regel zóó, dat een mensch nà zijn vijf-en-dertigste jaar — dat is dus nà zijn — zeg tiende — dienstjaar als predikant reeds getypeerd is.

En dan is 't „beslist"!

* * *

In deze sfeer der feiten ingebed ligt dan een ander feit. — Onze emeritaatsregeling heeft dikwerf de schuld gehad van den afkeer van het beroepen van oudere predikanten. Ik geloof niet, dat die daaraan werkelijk „schuldig" is. Bij de toepassing van den regel, zooals dat thans de gewoonte is, is er voor schier geen enkele kerk eenig bezwaar in deze richting.

Neen we bedoelen iets anders.

Het is een feit, dat niet kan worden ontkend, dat het nogal eens is voorgekomen, dat oudere predikanten niet meer geheel tegen het werk in een bepaalde gemeente waren opgewassen — en dat ze dat zelf niet wilden weten of erkennen.

Zeker er zijn voorbeelden te over, waarbij een ouder dienaar des Woords zelf inzag, dat hij het niet meer „aankon" en dus een weg zocht (en vond meestal) waardoor hij zijn werkkracht, die hij nog over had, op geschikte manier kon nuttig maken.

Maar hier geeft de emeritaatsregeling wèl moeite. Immers de regel, dat een predikant zijn emeritaatspensioen ontvangt, niet naar den grondslag van het hoogst genoten, maar naar dien van het laatst genoten tractement, is oorzaak, dat het voor vele Dienaren des Woords in grootere plaatsen vrij moeilijk, zoo niet onmogelijk wordt, nà hun groote gemeente nog een „kleine" te dienen.

En dat laatste „kleine" zal dan in den regel wel zéér klein zijn.

Immers een gemeente van 800 à 1000 zielen is zeker, eene van 500 à 700 vrij zeker al spoedig te groot voor zulk een broeder, die op grond van het feit, dat de krachten minderen, nu ook minder arbeid zoekt.

En juist de zeer kleine gemeenten met haar minimum tractement, die hem zouden kunnen en willen ontvangen als hun predikant, geven straks ook slechts een minimum pensioen. En daar zit de groote moeilijkheid meermalen.

Deze moeilijkheden nu brengen mede, dat het wel eens voorkomt, dat een predikant, menschelijkerwijs niet meer het werk in een gemeente „áán kan" — en er toch blijft.

Zulke toestanden nu wenschen vele gemeenten te ontgaan.

Met het gevolg, dat zij, die immers onder de „opgaande lichten" kunnen kiezen, zeggen: „een jong predikant willen we hebben" — of nog méér omlijnd: „we beroepen geen predikanten ouder dan 40 of 45 jaar".

* * *

Toch is er bij dit alles nog iets.

Onze tijd zit met een geweldig vraagstuk.

Het is het vraagstuk van de jeugd.

En nu is het ontegenzeggelijk waar, dat de jonge menschen zich meer tot jonge dan tot oude predikanten voelen aangetrokken.

Op hoop, dat de jeugd met hem beter in 't goede spoor blijft heeft menigeen zijn voorkeur voor het beroepen van een jongen dominee uitgesproken.

Ook aan deze kwestie zijn echter verschillende kanten.

Er zijn óók jonge dominees, die van de nooden van onze jeugd geen aasje besef hebben; en er zijn oudere, die jong zijn in hun hart, en die de jeugd verstáán — beter dan zij zichzelf kent.

Maar één ding hebben de oudere predikanten — óók die ouderen, die de jeugd begrijpen, meestal niet: dat is het vermogen om mooi (en meestal kort) te preeken, zonder zooveel feitelijks te zeggen.

Want zie, laten we ook over onze jeugd eerlijk zijn — onze jeugd, speciaal in de groote plaatsen is meermalen aangegrepen door iets, dat in onzen tijd de mode-houding schijnt te zijn: dat is het „praten in de ruimte".

Vakkennis is goed voor het vak, dat men in de week beoefent.

Maar theologische „vakkennis", daarvan wil men niet weten.

Zoo is trouwens de stroom door het leven naar het schijnt.

Na den ban van het positivisme (dat géén algemeene beginselen wilde, en slechts feiten) komt een ander gevaar; dat van het sentimentalisme of (in anderen vorm) van het logicisme, dat overal over praat, maar dan „in groote lijnen", „naar den algemeenen kant", enzoovoorts, zonder op de feiten te letten.

Het is geen kunst, over een wereldbeschouwing te praten, indien men de feiten geweld aandoet.

Maar dit alles staat wel erg gekleed.

Met gevolg, dat de „breede lijn", de „groote greep" in eere komt.

Maar op een breede lijn kan men alle kanten uit.

Met een grooten greep let men op simpele feiten niet.

Het ligt evenwel voor de hand, dat een generatie, die de „breede lijn" liefheeft, ook aan een predikant van dat soort lijn de voorkeur geeft.

En wie nu vreest voor de jeugd, beroept liefst een dominee, die op de jeugd „vat" heeft.

* * *

Dan.... men vergete niet, dat God ook onder onze predikanten ons enkele zéér begaafden schonk.

Is het wonder, dat de meeste van die in ons kleine land, na een paar jaren vrij algemeen bekend zijn?

Is het wonder, dat de meeste van die vrij jong een groote gemeente te dienen krijgen?

Is ook dat niet naar Gods orde?

Edoch... krijgt men nu den indruk, dat de begaafden ook inderdaad de groote gemeenten dienen?

We mogen, we moeten openhartig zijn in deze zaak.

Het is beter over deze dingen niets te zeggen, dan iets te zeggen zonder groote openheid.

Welnu, dan wil ik wel zeggen, dat ik den indruk heb, dat onze begaafde predikanten vrijwel gelijkmatig over de kerken van de kleinste tot de grootste zijn verdeeld.

En de minder begaafde evenzeer.

Slechts voor de dienaren des Woords met zeer weinig preekgaven moet misschien een uitzondering worden gemaakt.

Maar onder deze laatsten zijn er, die wetenschappelijk zéér rijk begiftigd zijn.

J. W.